

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

(Έργο του Σκαφφόν)

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΛΗΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

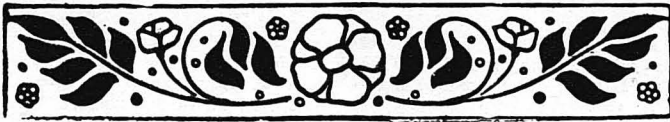
ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

..... Ο ΠΑΠΑ-ΖΑΧΑΡΙΑΣ

(Γραμμένο γιὰ τὸ «Μπουκέτο»)

Ήτανε ξεσκολισμένοι πειὰ ὁ Ζαννῆς.
 Στὸ σχολεῖο τῆς Καλλιτωῆς, πὺν ἴταν τετρασεραριῶν καὶ ὀνομα-
 στῆ γιὰ τίς σπουδές τῆς, ἔγινε ξεφτέρι. Ἐδιάβαζε τὸ Κτωχη καὶ τοὺς
 ψαλμοὺς μὲ μιὰ γρηγοράδα πὺν τὴν ἔχουν μόνον οἱ σπουδασμένοι.
 Τελειωτὰ πειὰ εἶπε τῆς δασκάλως του ὁ Ζαννῆς πὺν θὰ ἤμπο-
 ρῶσε ν' ἀνεβῆ κοντὰ στοὺς ψαλτάδες καὶ νὰ διαβάσῃ τίς προφητεῖες
 στὸ πῶπο πανηγύρι.
 Κ' ἡ δασκάλα ἢ Καλλιτωῆ καὶ τὸ Μαριῶκα, πὺν τὴν ἐβοηθοῦσε,
 εἶταν στοὺς γονεὺς τοῦ ἔξιπνον παιδιὸν πὺν δὲν ἔχουν πειὰ τί νὰ
 τὸ μάθουνε καὶ πὺν θὰ τὸ ξεσκολίσουν.
 —Καὶ τί θὰ γίνῃ ὕστερα; ἠρώτησαν οἱ γονεῖς του.
 —Νὰ τὸν στρίψετε στὸ μεγαλύτερο σχολεῖο.
 —Κι' ἂν δὲν μποροῦμε;
 —Κάμετέ τον παπᾶ.
 Οἱ γονεῖς τοῦ Ζαννῆ ἄφησαν τὸ παιδί τους νὰ πάρῃ τὸν δρόμον
 πὺν θέλει, μιὰ κ' ἐφρόντισαν καὶ τὸν ἔμαθαν κάμποσα γράμματα, μὲ
 ἄλλη τὴ φτώχεια του.
 Κι' ὁ Ζαννῆς, μιὰ πὺν ἤξερε λίγα γράμματα, ἐπῆγανε καὶ βοη-
 θῶσε τὸν πατᾶ τοῦ χωριοῦ τὰ Σαββατοκύριακα. Εἶχε μάθει πειὰ τὰ
 καθήκοντά του στὴν ἐντέλεια. Τὰ κατὰφερονε καὶ ἔλεγε τὸ κρῶς ἰλα-
 ρὸν στὸν ἴσπερινό. Ἐβγανε ἀπὸ τὸ Ἱερὸ μὲ τὸ κρῶ καὶ μὲ τὸ θυ-
 μιαντό. Ἐκανε μετάνοιες, ὅταν ἔπρεπε, καὶ στὴν λειτουργία ἔλεγε τὸν
 ἔξαρμῶ ἀπ' ἔξω, χωρὶς νὰ τὸν διαβάσῃ. Δηλαδή ἴταν τὸ δεξιὸ χέ-
 ρι τοῦ Ἐφημερίου, τοῦ πατᾶ-Κόζκινο.
 Ὁ πατᾶς, ὅμοι εἶχε λειτουργία σὲ κανένα ξωκκλήσι, ἐπῆγανε
 στοὺς γονεῖς τοῦ Ζαννῆ καὶ τοὺς ἔλεγε:
 —Ἄξιον θὰ λειτουργήσω καὶ
 θέλω τὸ Ζαννῆ.
 —Μὰ τί θ' ἀπογίνῃ, πατᾶ
 μου; τοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας.
 —Κάμετέ τον παπᾶ.
 —Καὶ πὺν θὰ ζῆσῃ; τὸν
 φροτοῦσε ὁ πατέρας του.

Ὁ πατᾶ - Κόζκιнос, γνωρίζον ἐκ πείρας τὰ ἀγαθὰ τῆς παπαδοσύνης,
 ἔκλεινε τὸ μάτι βαρυσήμαντα καὶ ἔλεγε:
 —Κάμε παπᾶ καὶ κῆλα τον.
 Τὰ χρόνια ἐπερονοῦσαν. Ὁ Ζαννῆς ἔγινε νέος καὶ, μιὰ πὺν εἶχε
 συνηθίσει στὰ ἱερατικά, ἔπαισε φίλια μὲ τὸν Ἠγοῦμένο τοῦ Μοναστη-
 ριοῦ καὶ ἔγινε ὑποτακτικὸς του. Δηλαδή ὑπηρετοῦσε στὸ Μοναστήρι
 καὶ ἐγκρατέλιψε πειὰ τὸ σπῆτι του. Οἱ γονεῖς του ἴσαν ἀσφαλιγόρητοι,
 γιὰτὶ ἔχασαν τὸ παιδί τους. Δὲν ἔλεγαν ὅμως τίποτε. Ἦταν ἀμωπία
 νὰ τὰ βάλουν μὲ τὸ Θεό.
 Ἐνα ὄραϊο προῖ βρέθηκε ὁ Δεσπότης στὸ χωριὸ καὶ ὁ Ζαννῆς τοῦ
 εἶπε πὺν θέλει νὰ καλογερέψῃ. Ὁ Δεσπότης τοῖζανε τὸ χατήρι καὶ
 ἔξαρνα ὁ Ζαννῆς παρουσιάστηκε στὸ χωριὸ μὲ τὸ ὄραϊο καὶ μὲ ἄλλο
 ἄνομα.
 Ἐτοῖ οἱ γονεῖς του καὶ οἱ χωριανοὶ ἔμαθαν ξαφνικὰ ὅτι ὁ ὑπο-
 τακτικὸς τοῦ Ἠγοῦμένου ὁ Ζαννῆς, ἔγινε καλόγηρος καὶ ὀνομάζεται
 Ζαχαρίας.
 Καὶ οἱ χωριανοὶ, ὅταν τὸν ἔβλεπαν στὸ δρόμο, τοῦ ἔλεγαν:
 —Τὴν εὐχή σου, πατᾶ-Ζαχαριά.
 * * *
 Ὁ καιρὸς ἐπερονοῦσε. Ὁ Ἠγοῦμένος πέθανε κ' ὁ πατᾶ-Κόζκιнос,
 γέρος πειὰ, ζήτησε τὸν διάδοχό του.
 Σὲ κάποιον νεότερο ταξίδι τοῦ Δεσπότη, ὁ καλόγηρος ὁ Ζαχαρίας
 ἐχειροτονήθηκε καὶ ἔγινε ἐφημέριος στὸ χωριὸ καὶ ἀνέλαβε τὰ καθή-
 κοντά του. Κι' ὀλόκληρο τὸ χωριὸ, ὅταν ὁ Δεσπότης φώτισε ἂν εἶνε
 ἄξιος ὁ χειροτονοῦμενος, φώναξε:
 —Ἄξιος! ἄξιος!...

Τὸ Μαριῶκα πὺν βοηθοῦσε τὴ
 μαζορίτισσα τὴ δασκάλα τοῦ
 Ζαννῆ, τὴν Καλλιτωῆ, ἔλεγε
 τώρα περιήφανα:
 —Τὸ ἔβλεπα ἐγὼ. Αὐτὸς ἴ-
 ταν ἔξιπνος. Ἐκανε γιὰ πα-
 πᾶς.

Μα κι' οι γονεῖς τοῦ Ζαννῆ βεῖχαν πειὰ τὴν ἡσυχία τους, μὰ πού ὁ γιός τους ἐπῆρε καλὸ δρόμο καὶ ἔλεγαν :

—Δόξα νῆξῃ ἡ Μεγαλόχαρη, πού τὸν ἐφώτισε !
Οἱ χωριανοὶ του, ἐθαριστήμενοι κι' αὐτοὶ πού εὐτύχησαν νὰ ἔχουν διδοὺς πατᾶ, ζητοῦσαν τὴν ἐγὴν του καὶ τὶς συμβουλές του.
—Ἄγιος ἄνθρωπος ! ἔλεγαν.

Καί, ὅπως τὸν περιγράφουν οἱ γεροντότεροι, εἶχε πραγματικὰ τὸ ἔσωτερικὸ ἑνὸς ἁγίου, ὅπως εἶνε στὶς παλῆς εἰκόνες. Εἶχε φρόνδια δασομμένα, πού ἐμισσοζέπαζαν τὰ μάτια του, ἡ γενεῖάδα του ἀρχίζε ἀπὸ τ' αὐτὰ του καὶ ἔφτανε, πυκνὴ, σφιγτῆ, δασεῖά, ἕως τὸ στήθος του, ἦταν ψηλὸς καὶ βροντόφωνος, κι' ἅμα ἔκανε τὴν ἐμφάνισί του, εἰθιμαζε στοὺς ποιμνίον του τὴ δευτέρα παρουσία καὶ τοὺς ἔκανε δλους νὰ τοῦ φιλῶν τὸ χεῖρ με κατάνυξι.

Ἐνὸ ἄλλως εἶχε τὰς χαρίσματα, πού τὸν ἔκαναν σεβάσιμο, καὶ ὅλοι ἐπίστευαν πὼς εἶνε γραμματισμένος, αὐτὸς ἤξερε δὲν τὰ κατὰφερεν καλὰ στὰ γράμματα κι' ἐφρόντιζε νὰ μὴ γίνῃ πολλὸ γνωστῆ ἢ ἀγραμματοσύνη του, ἀν καὶ ὁ κόσμος τότε δὲν ἐσοπιζότανε γιὰ τέτοιες ψυλοδοκίειες.

Ἦταν ὁμως καὶ οἱ κακόγλωσσοι, αὐτοὶ δὲ οἱ διαβολικένοι πού παρακολοῦθοῦσαν τὶς κινήσεις του καὶ τὰ λόγια του, γιὰ νὰ τὰ κοινολογήσουν ἕστερα. Ἦσαν δὲ πολλὰ τὰ τρωτὰ τοῦ πατᾶ Ζαχαριᾶ, ὁ ὁποῖος ὡστόσο ἤξερε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ κάθε Κυριακῆ τὸ ἔλεγε ἀτ' ἔξω.

Καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦταν πράγματι ἐνάρετος ἄνθρωπος.

Στὸ χωριὸ εἶχε γίνει πειὰ καὶ ἔξομολόγος.
Κάθε σαρκωστῆ, κάθε πού ἦταν νὰ μεταλάβουν μισρεὶ καὶ μεγάλοι, ἐπήγαναν νὰ τοὺς ἔξομολόγησῃ καὶ νὰ ἐλαφρώσουν τὴν ψυχὴ τοὺς με τὶς συμβουλές καὶ με τοὺς κανόνες του. Μὰ πῆγε μὰ φορὰ κι' ἕνα μικρὸ κοριτσάκι νὰ τὸ ἔξομολόγησῃ, κι' ὅταν βρέθηκε μοναχὸ του με τὸν πατᾶ με τὴν ἄγρια γενεῖάδα του, ἐτρόμαξε.

- Ἄ πατᾶς ἄρχισε τὴν ἔξομολόγησι :
- Βλαστημᾶς ;
- Βλαστημᾶ.
- Λές ψέμματα ;
- Λέω.
- Κλέβεις τίποτε ἀπὸ τὴ μάνα σου ;
- Κλέβω.

Νῆμαζε τὸ δύστηγο πὼς δὲν ἔπρεπε ν' ἀρνηθῆ τίποτε στὸν ἔξομολογητῆ, ὁ ὁποῖος στὸ τέλος ἀγρίεψε καὶ τῆς εἶπε :

—Ἐχει κι' ὁ μέριμνας χολή ! ἔχει κι' ἡ μύγα ξύρα ! Φέρε κοντὰ τὴν κεφαλὴ σου...

Τὸ ἄπλωμα ὄμως τοῦ χερσι τοῦ πατᾶ γιὰ νὰ διαβάσῃ τὴν ἐγὴν, τρώμαζε τὴ μικρὴ καὶ τὸβαλε στὰ πόδια.

Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ἔγινε γνωστὸ στὸ χωριὸ κι' ἄρχισε ἡ κατακραυγὴ ἐναντίον τοῦ πατᾶ πού ρωτοῦσε τέτοια πράματα ἕνα μικρὸ παιδί.

Ἦστερα ἀπὸ αὐτὸ, οἱ μικροσατανάδες πού δὲν ἀφῆνον τίποτε καὶ κανέναν ἡσυχ, ἐβιάθησαν νὰ βεβαιωθοῦν ἂν λῆ ὅλα τὰ λόγια τῆς ἀκολουθίας κανονικὰ ὁ πατᾶ Ζαχαριᾶς.

Κάποιος λοιπὸν τὸν παραμόνεψε τὴν ὄρα πού φοροῦσε τὶς περιχειρίδες του γιὰ νὰ κἀμῃ τὴν ἐμφάνισί του στὴ λειτουργία. Καὶ τὸν ἄκουσε νὰ λῆ :

- Ξεμανιζώνεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, πατᾶ Ζαχαριᾶς !
- Καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὴν ἀκολουθία, εἶπε πάλι :
- Ξεμανιζώνεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, πατᾶ Ζαχαριᾶς !

Δὲν χρειάζονταν καὶ περισσότερο γιὰ ν' ἀναστατωθῆ ἀπὸ τὸ χωριό. Μὰ ὡστόσο κανεὶ δὲν εἶπε τίποτε στὸν πατᾶ. Τὸ ἤξεραν ὄμως πειὰ ὅλοι πὼς ἦταν ἀγράμματος, ἤξερε κι' ὁ ἴδιος πὼς τὸ ἔξερουν. Ἐπειροῦσε ὄμως τὸ πρᾶμα καὶ εἶχε ξεχαστῆ.

Σὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἐπήγανε καλὰ. Τὸν βοηθοῦσε ἡ πεῖρα του καὶ τὸ μνημονικὸ του.

Δὲν μένει ὄμως τίποτε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο πού νὰ μὴ ξεκαθαρίσῃ ὡς τὸ τέλος.

Ἐτυχε μὰ μέρα, σὲ μὰ ἐπίσημη λειτουργία, νὰ βροικωνται καὶ γραμματισμένοι. Ἡ γυναικὲς ἔκαναν σταυροὺς καὶ μετάνοιες κι' ὅλοι παρακολοῦθοσαν με κατάνυξι. Ἦταν ἡ στιγμὴ πού θὰ ἔφυλεν ὁ πατᾶς τὸ :

«Εὐ φ ρ α λ λ ι ἄ σ θ ω τ ἄ ο ὕ

ρ ἄ ν ι α ἄ γ α λ λ ι ἄ σ θ ω τ ἄ ἐ π ἴ γ ρ ι α σ .

Ἄ πατᾶς ὄμως τὰ ἐθαλόσσωσε. Ἐνὸ τὸσες ἄλλες φορὲς τὰ ἔλεγε κανονικὰ, τὴν ἡμέρα αὐτὴ πού εἶχε καὶ ἐπισήμως στὴ λειτουργία, ἐπῆρε τὸν κατήφορο καὶ σὰν φρενιασμένος ἔφυλε :

—Ἐ φ ρ ε ν ι ἄ σ α ν τ ἄ ο ὕ ρ ἄ ν ι α λ ω λ α θ ἦ γ α ν τ ἄ ἐ π ἴ γ ρ ι α σ .

Τὶ ἔγινε τότε ;

Ἔχουν περάσει πολλὰ χρόνια. Μὰ τὸ γεγονὸς ἔχει μείνει ὡς παράδοσις. Ὁ ἄτυχος ὁ πατᾶ Ζαχαριᾶς ἀναγκάστηκε πειὰ νὰ διαλάβῃ τὴν ἀγραμματοσύνη του. Κ' ἡ παράδοσις λέει ὅτι στὸ τέλος ὁ πατᾶς ὑποχρεώθηκε νὰ περάσῃ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ βίου του στὸ Μοναστήρι, πανθεὶς ἀπὸ ἐφημέριος.

Ἄ κόσμος ὄμως τὸν ἀγαποῦσε καὶ ἐπήγανε τακτικὰ στὸ κελλὶ του γιὰ νὰ παίρνῃ τὶς συμβουλές του καὶ τὴν ἐγὴν του.

Καὶ ἐκεῖ ὄμως τὸν παρακολοῦθοσαν, τὸ δύστηγο, οἱ ζωοταξίηδες.

Κάποιος γεροντῶς, πού τοῦ ἄρεσε νὰ σαρωρῆν χωρατὰ, ἀποφάσισε νὰ σκανδαλίωσῃ τὸν ἡρεμοῦντα στὸ κελλὶ του, γηραιὸν πλέον πατᾶ Ζαχαριᾶ.

Ἐξέκρινε λοιπὸν μὴ προῖνῃ καὶ τὸν ἐπεσκέφθηκε. Ὁ πατᾶς τὸν ἰτοδέχτηκε καλὰ, τὸν ἐξέκρινε ῥακι καὶ ἄρχισε μαζί του κωμῆντα.

—Δὲν μοῦ λίνεις, πατᾶ μου, μὰ ἀπορία ; τὸν εῳτῆσε ἄξαφνα ὁ πονηρὸς χωριότης.

—Ποιάν ; εῳτῆσε ὁ πατᾶς.

—Ὅταν κωμᾶσαι, τί τὸν κάνεις τὴν γενεῖάδα σου ;

—Δὲν σὲ καταλαβαίνω.

—Θέλω νὰ πῶ δηλαδῆ, τὰ γένεια σου τὰ βάεις μέσα ἀπὸ τὸ σκέλασμα ἢ ἀτ' ἔξω ; Κι' ἂν τὰ βάξῃς μέσα, πὼς δὲν τσαξίζονται ; Κι' ἂν τὰ βάξῃς ἀτ' ἔξω, πὼς σκεπάζεσαι ;

Ἄ πατᾶ Ζαχαριᾶς ἐπῆρε τὸ πρᾶγμα γι' ἄσπευ καὶ δὲν ἀπάντησε.

Μὰ ὅταν νύχτωσε κι' ἔπρεπε νὰ κωμῆθῃ, θυμῆθηκε τὴν εῳτῆσι τοῦ χωριότη κι' ἄρχισε νὰ προσέχη τί γίνονται τὰ γένεια του. Τὰ ἄπλωνε ἔξω ἀπὸ τὸ σκέλασμα του, μὰ δὲν ἡσάζαζε. Τὰ τοποθετοῦσε με προσοχὴ κάτω ἀπὸ τὸ σκέλασμα, ἀλλὰ τότε τὸ μαρτύριό του γίνονταν μεγαλείτερο... Τὰ γένεια του τὸν ἐκέντραζαν καὶ δὲν ἡσάζαζε. Εἶπε ὅσα ἔβραζε ἡ ἔξω γιὰ νὰ διώξῃ τὸ Σατανὰ πού τοῦ ἔβαλε αὐτὴ τὴν ἰδέα, ἀλλὰ μάταια βασανίστηκε ὡς τὴν αὐγὴ πού σηκώθηκε γιὰ νὰ σημάτῃ τὸν ὄρθρο.

Δὲν εἶπε ὡστόσο τίποτε σὲ κανένα. Περίμενε νύκτῃ ἢ νύχτα. Τὰ ἴδια ὄμως συνέβησαν κι' ἄλλες τὶς ἄλλες νύχτες. Δὲν μποροῦσε νὰ τακτοποιῆ τὰ γένεια του καὶ ἐβασανίζονταν με τὴ σκέψη :

—Μὰ ὁ δαίμονας τὸν ἔστειλε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ; Τόσα χρόνια δὲν ἐσοπιστήκα με τὰ γένεια μου καὶ τώρα κινδυνεύω νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν αὐτῆ !

Ἐνα πρωὶ τὸν ἐπῆρε ὁ ἴπνος τὴν ὄρα, πού ἔπρεπε νὰ σηκωθῆ νὰ σημάτῃ. Οἱ καλόγηροι τὸν ἐπεσκέφμαν, μὰ δὲν ἐφάνετο πουθενά.

Ἐζαμιν τότε τὸν ὄρθρο κι' ἐπῆγαν στὸ κελλὶ του, γιὰ νὰ μάθουν τί τρέχει.

Ἄ πατᾶ Ζαχαριᾶς κοιμόταν μακαριῶς. Τὸν ἐπῆγαν καὶ τὸν εῳτῆσαν ἀήσυχτοι, γιὰ τὸ δὲν ἐπῆγε τὸ πρωὶ στὴν ἐκκλησιά.

- Μ' ἐγέλασε ὁ ἴπνος, ἀπάντησε ὁ καλὸς γέροντας.
- Εἶσαι καλὰ στὴν ὑγεία σου ; τὸν εῳτῆσαν πάλι οἱ μοναχοί.
- Καλὰ εἶμαι, τοὺς ἀπάντησε, μὰ θὰ μοῦ κάμειτε μὰ χάρι.
- Τί θέλεις, ἀδελφέ ;
- Πῆτε μοι, στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ πού πιστεύομε, ἅμα μπάταε στὸ κελλὶ μου με βροίγατε κοιμισμένο ;
- Ναί, τοῦ ἀπάντησαν ὅλοι με μὰ φωνή.
- Καὶ δὲν μοῦ λέτε, τὰ γένεια μου πού τὰ εἶχα ; Μέσα ἀπὸ τὸ σκέλασμα, ἢ ἀτ' ἔξω ;

Ἄ καὶμένος ὁ πατᾶς ἤθελε νὰ μάθῃ πὼς τακτοποιεὶ τὰ γένεια του ἅμα κωμάτα.

Οἱ καλόγηροι ὄμως ἔφυγαν, χωρὶς νὰ τοῦ δώσουν ἀπάντησι : Ἐγαν σχηματίσει πειὰ τὴν πεποιθισί τους :

—Ὁ καὶμένος ὁ πατᾶ Ζαχαριᾶς, ἐσκαρτάρωσε ! εἶπαν.

Μὰ κι' ὁ πατᾶς ὁ δικτυχὴς ἐμολογοῦσε :

—Ὁ τσακῆνης αὐτὸς τί κακὸ μοῦ ἔκαμε ! Ἐχασα τὴν ἡσυχία μου, ἔχασα τὴν ψυχὴ μου. Δὲν μπορῶ πειὰ νὰ σηκωθῶ τὴν αὐγὴ καὶ νὰ πάω στὸν ὄρθρο. Τὶ νὰ τὰ κάμω τὰ γένεια μου, θεέ μου, τί νὰ τὰ κάμω ;..

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΚΟΣΜΗΣ

